

הרה"ח ר' עזריאל גליק ז"ל משב"ק פלעגט איבערזאגן פון רבי'ן בזה הלשון: "פאר תקיעת שופר איז א סגולה צו רעדן פון פריערדיגע צדיקים – דער ליסקא רב איז געווען א צדיק אמת". אמאל האט דער רבי געזאגט דאס לשון "ערליכער איד" און אמאל "צדיק אמת". מער האט ער נישט געזאגט. דאס איז געווען איינע פון די וואונדערליכע ענינים וואס מ'האט געזען ביים רבי'ן, אין וואס קיינער האט נישט געהאט קיין השגה, שבילו במים רבים ועקבותיו לא נודעו.

די מעשה האט פאסירט נאר איינמאל

איבער די מעשה פון רבי הערשעלע מליסקא ביים ישמח משה'ס ציון איז כדאי צו באמערקן אז אין ספר מושיעין של ישראל (ח"ב עמוד ק"ל) איז געברענגט אז פילע סאטמארער חסידים האבן געהערט פון רבי'ן אז די מעשה האט פאסירט נאר איין יאר.

אויך אינעם קונטרס "זכרונות" פון הרה"ח ר' מרדכי שפיטצער ז"ל, דער באקאנטער אייער-סוחר פון וויליאמסבורג און נאנטער מקורב פון רביה"ק מסאטמאר זי"ע, וואס איז ערשינען דורך זיין זון הרה"ח ר' אברהם ישע שפיטצער הי"ו, איז דערציילט:

"מיין פאטער הרה"ח ר' מרדכי שפיטצער ז"ל האט דערציילט אז ער פלעגט שפאצירן מיט'ן רבי'ן זי"ע אין בעל הארבעה. איינמאל ביי די יארצייט פון ישמח משה זי"ע האט ער איבערדערציילט פאר'ן רבי'ן די באקאנטע מעשה, אז ווען הרה"ק רבי הערשעלע מליסקא זי"ע בעל אך פרי תבואה איז געקומען קיין אוהעל צום ישמח משה'ס ערשטע יארצייט, האט ער געזען ווי דער ישמח משה שטייט און בענטשט אלע משתתחים מיט זיינע הענט, און ער האט זיך גלייך אויסגעדרייט און אהיימגעפארן.

האט דער רבי מעיר געווען דערויף: "דאס האט דער ליסקא רב נאר איינמאל געזען; עס איז נישט געווען יעדעס יאר". (דער רבי האט געמיינט דערמיט צו זאגן אז אין אנדערע יארן האט ער זיך יא לאנג משתתח געווען און איינגעריסן בדבר ישועה ורחמים).

עס איז כדאי צוצושיינענען אז אויך ספר דרכי הישר והטוב זעט מען אז די מעשה האט פאסירט נאר איינמאל. דער מחבר דער ליסקא אייניקל הגה"צ רבי זאב וואלף גאלדבערגער זצ"ל שרייבט דאָרט (דף כ"ז ע"א), ווי פאלגענד: "איך האב געהערט פון אים (דעם זיידן דער בעל אך פרי תבואה) ווי ער האט דערציילט אז ווען עס איז נסתלק געוואָרן הרב הגאון הקדוש מוהר"ם ט"ב זצ"ל (ישמח משה) און ער איז געווען צום ערשטן מאל אויף זיין ציון מקום מנוחתו, האט זיך אים געדאכט ווען ער איז אנגעקומען צום טיר פונעם אוהל ווי הרב הקדוש שטייט דאָרט און דרש'ט אויפ'ן זעלבן שטייגער ווי ער פלעגט יעדעס יאר זאגן די דרשה ביום שלש עשרה מדות, און זיינע הענט זענען אויסגעשפרייט העכער די קעפ פונעם ציבור און ער בענטשט זיי".

צוויי סיבות פאר'ן אהיימפארן גלייך

אויך דער וואַלקאנער רב הגה"צ רבי יחיאל אויש זצ"ל האט דערציילט וואס ער האט געהערט פון זיין פאטער הגה"צ רבי אהרן אויש זצ"ל אבד"ק לופעני, וואס ער

די באַן סטאַנציע אין ליסקא וואו מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע פלעגט אָפּשטייגן כ"ח תמוז, אויפ'ן וועג אַהיים פון די יאַרצייט אין אוהעל, און אַרײַנפאַרן אין שטאַט מתפלל זײַן ביים ציון פון הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע

ווי ביי ברכת כהנים און דערפאר האט ער זיך געאיילט אַהיים כדי אַרײַנצוברענגען די ברכה וואָס ער האָט באַקומען, גלייך אין זיין הויז.

הרה"ח ר' אלי' דוד הלוי טירנויער ז"ל האט אבער דערציילט אַ גירסא וואָס ער האָט אַליין געהערט פון רביה"ק מסאטמאר זי"ע אז דער סדר פון הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע איז געווען, אז יעדעס יאר ווען ער איז געפארן אויף אוהעל צו די יומא דהילולא פון זיין רבי'ן הגה"ק בעל ישמח משה זי"ע, פלעגט ער אויפ'ן וועג אַהיים זיך אָפּשטעלן אין די שטאַט פּאַטיק און דאָרט האָט ער גענומען קוויטלעך מיט פּדיונות און דערנאָך פלעגט ער דאָרט איבערנעכטיגן. איין יאר האָט ער זיך נישט אָפּגעשטעלט אין פּאַטיק נאָר איז גלייך אַהיימגעפאַרן קיין ליסקא און יעדער האָט זיך געוואונדערט דערויף. ווען מען האָט אים געפרעגט דעם טעם האָט הרה"ק מליסקא זי"ע געענטפערט אז ער האָט געזען ווי זיין הייליגער רבי דער ישמח משה בענטשט יעדן איינעם ביים ציון, האָט ער געוואַלט אַהיימברענגען די ברכה ביז צו אים אין שטוב אַרײַן.

די סיבה פאַרוואָס ער איז גלייך אַהיימגעפאַרן ברענגען אַלע אַז ער האָט געוואַלט אַהיימפירן די ברכה גלייך צו זיך אין שטוב אַרײַן. אין מושיעין של ישראל ווערט געברענגט אַז איינמאל האָט דער רבי דערציילט, אַז דער ליסקא רב האָט געזאָגט, אַז וויבאַלד ער האָט געזען זיין רבי'ן בענטשן דעם ציבור ווי ביים לעבן, אויב אַזוי איז די שטאַט אוהעל נאָך פאַררעכנט ביים ישמח משה ווי "אתרא דמר", דעריבער וויל ער זיך נישט פירן ווי אַ רבי אין זיין רבינ'ס שטאַט...

ווי געברענגט פריער פונעם ספר "דולה ומשה" האט אויך דער פאיער רב זצ"ל געהערט פון רבי'ן ראש השנה תש"ח ביידע סיבות, סיי אַהיימצופירן די ברכה אין שטוב אַרײַן און סיי נישט זיין אַ מורה הלכה בפני רבו. (פאַרזעצונג קומט אײַה)

כ"ק אדמו"ר מליסקא שליט"א ביים ציון הקדוש

האט געהערט פון זיין שווער הגה"ק בעל טל חיים מליסקא זי"ע אז זיין שווער הגה"ק בעל אך פרי תבואה מליסקא זי"ע האט זיך פארזוימט אויפ'ן ציון נאר אַ קורצע צייט און האט זיך דערנאָך שנעל אַהיימגעפאַרט, זאָגענדיג אַז ער האָט געזען ווי זיין הייליגער רבי בענטשט אַלע מתפללים מיט אויסגעשפרייטע הענט

סעריע מאמרים לכבוד די דריי הילולות
כ"ח תמוז - הרה"ק בעל ישמח משה מאוהעל זי"ע | י"ד אב - הרה"ק בעל אך פרי תבואה מליסקא
זי"ע | כ"ו אב - מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע

אוהעל, ליסקא און סאטמאר

עובדות פון הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע,
תלמידו הגדול פונעם הייליגן ישמח משה זי"ע,
דערציילט דורך מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע

דורך: נ.ב.צ.

ערשטע פון פינף מאמרים

ישמח משה זי"ע קיין אוהעל, און אסאך יארן פלעגט ער אויפ'ן וועג אהיים זיך אפשטעלן אין ליסקא און דארט מתפלל זיין ביים ציון פון זיין זיידנ'ס גרויסער תלמיד. ספעציעל איז באקאנט אז אין יאר תרצ"ה ווען זיין ערשטע רביצין, הרבנית הצדיקת חוה ע"ה בת הרה"ק מפלאנטש זי"ע איז נישט געזונט געווען, איז דער רבי אריינגעפארן כ"ח תמוז קיין ליסקא און דארט איינגעריסן ביים ציון פון הרה"ק רבי הערשעלע זי"ע מיט אן אויסטערלישן התעוררות לרפואתה, ווי מיר וועלן שפעטער ברייטער שילדערן אין די סעריע, וואס האט געוויזן אויף זיין גרויסן אמונת צדיקים אין דעם גדול וקדוש.

באמת איז דאס נישט אזא וואונדער, ווייל דער ליסקא צדיק זי"ע איז בחיים חיותו געווען באקאנט אלס גרויסער פועל ישועות, און גדולים צדיקים במיתתם יותר מבחייהם, לאחר הסתלקותו איז זיין ציון הקדוש געווען שטארק מפורסם אלס א מקום וואו מען זעט אפענע מופתים וישועות. דאס האט ער אליין פארגעזאגט נאך ביים לעבן, ווי זיין אייניקל הגה"צ רבי חיים אויש זצ"ל דער לופעני רב שרייבט, אז סמוך להסתלקותו האט רבי הערשעלע זיך אויסגעדרוקט "איך וועל ענק אויפטון אין די זאקן מער ווי אין די שיך". דאס זעלבע האט ער געזאגט ממש איידער די גסיסה פאר אלע וואס זענען געשטאנען ארום זיין בעט "ביי מיין קבר וועט מען געהאלפן ווערן מער ווי ביים לעבן".

די זאכן זענען געווען דברים מפורסמים אין דער אלטערהיים, און אפילו נאך די צווייטע וועלט קריג ווען עס איז דורך א לאנגע צייט אפשניט און מען האט

זייער פארקאכט; ווי נאך ער האט אנגעהויבן דערציילן פלעגט ער זאגן די ווערטער "דער ליסקא רב" מיט א געוואלדיגען דחילו ורחימו.

נאך אין יאר תר"ע, 110 יאר צוריק, איז ערשינען דער ספר "דרכי הישר והטוב" פון הגה"צ רבי זאב וואלף גאלדבערגער זצ"ל, בן הגה"צ רבי יוזפא זצ"ל חדב"נ בעל אך פרי תבואה זי"ע, וועלכער איז געווען א דאפלטער אייניקל פון רבי הערשעלע מליסקא ווייל רבי וואלף איז געווען אן איידעם ביי זיין פעטער הגה"ק בעל טל חיים מליסקא זי"ע חדב"נ ומ"מ פונעם אך פרי תבואה. האט דערציילט הרה"ר ר' יוסף אשכנזי ז"ל משב"ק אז דער רבי זי"ע האט זיך אמאל אויסגעדרוקט אויפ'ן דרכי הישר והטוב "עס איז א פארלעסליך ספר" און דער רבי פלעגט נאכדערציילן מעשיות פון דעם ספר.

דער חוט המשולש פון די דריי יארצייטן איז דעריבער א פאסיגע געלעגנהייט נאכצודערציילן עובדות וסיפורים וואס זענען געהערט געווארן מפום ממלל רברבן מרן רבינו הקוה"ט מסאטמאר זי"ע איבער דעם הייליגן רבי הערשעלע מליסקא זי"ע - בפרט מעשיות וואס האבן א שייכות מיט זיין גרויסן רבי'ן דער ישמח משה - וואס די אלע מעשיות האבן א חשיבות גדולה וכפולה, מיט זייער קראנטקייט אלס סיפורים וואס זענען ארויסגעקומען מפי איש אמת, צייגענדיג דעם קשר אמיץ וואס דער רבי זי"ע האט געשפירט צו דעם גרויסן צדיק.

*

מען האט געזען א וואונדערליכע זאך ביים רבי'ן אין זיינע יארן אין אייראפע, אז כ"ח תמוז פלעגט ער יעדעס יאר פארן אויף די יארצייט פון זיין זיידן דער

קומענדיגע וואך מאנטאג פרשת דברים, פאלט אויס די 179'טע יומא דהילולא פון הגה"ק צדיק כתמר יפרח דער הייליגער "ישמח משה" זי"ע פון אוהעל. פאקטיש עפענט זיין יארצייט א סעריע פון דריי יומי דהילולות וואס פאלן אויס דעם קומענדיגן חודש, פון א רבי'ן, תלמיד און זיין אייניקל - כ"ח תמוז, יומא דהילולא פונעם ישמח משה זי"ע; י"ד אב, יומא דהילולא פון זיין גרויסן תלמיד הגה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע "בעל אך פרי תבואה"; און כ"ו אב, יומא דהילולא פון זיין גרויסן אייניקל מרן רביה"ק מסאטמאר זי"ע.

עס איז באקאנט אז מרן רבינו הקדוש הדברי יואל זי"ע האט געהאט אן אויסטערלישן דביקות און התקשרות אינעם גרויסן תלמיד פון זיין זיידן, הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע. לויט ווי די משמשים בקודש פונדערהיים אין סאטמאר, ווי אויך די גבאים פון די יארן אין אמעריקע, פלעגן דערציילן, איז געווען טייל פון רבינו'ס הכנה דרבה אויף די ימים נוראים, אז יעדעס יאר פאר ראש השנה און במשך די עשרת ימי תשובה פלעגט ער לערנען דעם ספה"ק "הישר והטוב" די דרושים אויף ראש השנה, שבת שובה און יום כיפור פון רבי הערשעלע מליסקא זי"ע.

מען האט געזען א דבר פלא אז כידוע איז דער רבי זי"ע געווען זייער א שטארקער קעגנער פון מעשיות און קראנטע מקורות און עס האט זיך פון רבי'ן נישט געגאסן צופיל מעשיות. אבער ווען ס'איז געקומען צו הרה"ק מליסקא זי"ע פלעגט ער דערציילן מערערע מעשיות און עובדות און אויך אין זיינע הייליגע ספרים טרעפט מען סיפורים פונעם ליסקא רב זי"ע. ווען דער רבי האט דערציילט א ליסקא מעשה איז ער געווארן

מסוגל צו דערמאנען דעם נאָמען פאַר תקיעת שופר

צווישן סאַטמאַר חסידים איז ידוע ומפורסם אז ראש השנה איידער תקיעת שופר האט דער רבי געהאַט אַן ענין גדול צו דערמאנען דעם נאָמען פון רבי הערשעלע ליסקער זי"ע. ער האט געהאַט עפעס אַ פאַרבאַרגענעם טעם הכמוס אַז בלויז דערמאנען זיין נאָמען איז מסוגל

די מצבה אויפ'ן ציון פון הייליגן ישמח משה זי"ע, וואָס איז געשטאַנען ביז די קריג

נישט געקענט צוקומען צו קברי צדיקים אין אונגאַרן, איז ביי עלטערע סאַטמאַרער חסידים וועלכע זענען געפאַרן אויף אוהעל – אַנגעהויבן פון די תש"ל יאָרן ווען הרבנית הצדיקת מסאַטמאַר ע"ה פלעגט יערליך אַרגאַניזירן אַ נסיעה צו די יאַרצייטן פון צדיקי בית אוהעל וסיגעט; און ביז'ן היינטיגן טאָג סיי אויף די יאַרצייט כ"ח תמוז און סיי אַ גאַנץ יאָר – געווען אַ דבר פשוט אַז מען "קען נישט" אַרויסלאָזן "ליסקא" פונעם סדר הנסיעה. עס איז געווען אַ דבר המובן מאליו אַז אויב פאַרט מען צום ישמח משה קיין אוהעל פאַרט מען אויך דעם ווייניגער ווי האַלבע שטונדע וועג קיין ליסקא צו זיין גרויסן תלמיד זי"ע, בפרט וויסענדיג דאָס געוואַלדיגע צוגעבינדענקייט וואָס מרן רביה"ק זי"ע האָט געשפירט צו דעם צדיק וקדוש בעל אך פרי תבואה זי"ע.

היי יאָר אַז מען האָט ב"ה זוכה געווען איבערצושרייבן דעם אייגענטום פונעם בית החיים אין די שטאַט ליסקא אונטערן בעלות פון קהל בית ליסקא אין ניו יאָרק און מען גרייט זיך בקרוב אַנצוהויבן די רענאַוואַציעס ביים ציון הקודש, ווי אויך די בוי-אַרבעט פון אַלע נויטיגע איינריכטונגען צו פאַרגרינגערן דעם צוטריט צו דעם מקום קדוש, איז געוויס אַ דבר בעתו צו דערציילן אַביסל פאַר'ן יונגערן דור וואָס ליסקא האָט געמיינט פאַר אוהעל, וואָס אוהעל האָט געמיינט פאַר ליסקא און וואָס ליסקא האָט געמיינט פאַר סאַטמאַר – פאַר מרן רביה"ק זי"ע.

און וואָס דאַרף מען מער ווי נאָכדערציילן לשון צדיק, מעשיות ועובדות וואָס דער רבי האָט אַליין דערציילט איבער דעם ליסקא צדיק וואָס מיר וועלן דאָ ברענגען אין אַ סעריע אַרטיקלען אין עטליכע וואָכן. מיר וועלן אַנהויבן מיט צוויי באַקאַנטע עובדות וואָס מיר וועלן אויסשמועסן באַריכות פון עטליכע מקורות.

פאַר המתקת הדינים. צומאָל ווען ער האָט געהאַט צייט פלעגט ער ביי "פאַזע" פאַר תקיעת שופר דערציילן אַ מעשה פונעם ליסקא רב און אויב ער האט נישט געהאַט קיין צייט פלעגט ער צומאל בלויז זאָגן "רבי הערשעלע ליסקער איז געווען אַן ערליכער איד".

מער אויספירליך איז דערציילט אין קונטרס "דולה ומשקה", עובדות וואָס עס האָט דערציילט הגה"צ רבי משה דוב וויינבערגער זצ"ל אבד"ק פאַיע, וועלכער האָט כידוע געהאַט די זכ"ל צו זיין משמש בקודש אין די ערשטע צייטן ווען דער רבי איז אַנגעקומען קיין אַמעריקע, (וויבאַלד ר' יוסף אשכנזי איז געבליבן אין ארץ ישראל חתונה האבן). איז דערציילט דאָרט (דף ר') ווי פאַלגענד:

זייענדיג אַ מקורב אין רבינ'ס שטוב, האָט דער פאַיער רב ז"ל בייגעוואוינט ביים רבי'ן אום ראש השנה צוויי יאָר, אַ מערקווירדיגן ענין מיט וואָס דער רבי האָט זיך געגרייט צו תקיעת שופר. דער פאַיער רב האָט דאָס געהערט ביידע טעג ראש השנה תש"ח פאַר תקיעת שופר און די זעלבע זאָך ביידע טעג ראש השנה שנת תש"ט.

פאַר דער רבי איז אַריין אין בית המדרש שופר בלאָזן, האָט דער רבי געזאָגט פאַר די מקורבים אַז פאַר תקיעת שופר איז מסוגל צו רעדן פון די פריערדיגע צדיקים, אַז זייער זכות זאָל ממתיק זיין די דינים, און ער האָט אַנגעהויבן צו שמועסן פון הרה"ק רבי צבי הירש מליסקא זי"ע בעמח"ס אך פרי תבואה.

ראש השנה שנת תש"ח האָט דער רבי דערציילט אַ מעשה פון ליסקא רב, אַז ער איז איינמאַל געפאַרן קיין אוהעל כ"ח תמוז, די יאַרצייט פון הייליגן ישמח משה זי"ע. ער האָט זיך אַ קורצע צייט משתטח געווען אויפ'ן ציון און איז גלייך פון דאָרט אַהיימגעפאַרן, נישט ווי עס איז געווענליך געווען זיין שטייגעה, אַז ער פלעגט זיך אַפרוהען אין די אכסניא אין אוהעל וואו ער פלעגט געזעגענען דעם עולם און ערשט דערנאָך אַהיימגעפאַרן. יענעם יאָר האָט דער ליסקא רב נישט געוואַלט געזעגענען דעם עולם, נאָר איז גלייך אַהיים געפאַרן קיין ליסקא.

ווען מ'האַט אים געפרעגט פאַרוואָס ער איילט זיך אַהיימצופאַרן, האָט דער ליסקא רב זי"ע געענטפערט אַז ער האָט געזען ווי זיין רבי דער ישמח משה שטייט ביי זיין ציון מיט אויסגעשפרייטע הענט און ער בענטשט אַלע אידן וואָס זענען זיך געקומען משתטח זיין ביי זיין ציון, דעריבער פאַרט ער גלייך אַהיים כדי אַהיימצוטראַגן די ברכה, און ער וויל נישט דאָרט געזעגענען ווייל ער וויל נישט זיין אַ מורה הלכה בפני רבו.

דער פאַיער רב האָט דערציילט אַז ער איז ערשטוינט געוואָרן אַ יאָר שפעטער, שנת תש"ט, אַז דער רבי האָט ווידעראַמאַל פאַר תקיעת שופר ביידע טעג דערמאַנט אַ וואָרט אַדער אַ סיפור פון הייליגן ליסקא רב זי"ע. מ'האַט געזען אַז דער רבי האָט עפעס אַ ספעציעלע ענין צו דערמאַנען דעם זכות פון ליסקא רב זי"ע פאַר תקיעת שופר.

עס איז מערקווירדיג אַז דאָס זעלבע האָבן דערציילט די משמשים בקודש פון די שפעטערדיגע יאָרן. ביז'ן לעצטן יאָר פון די הסתלקות האָט דער רבי כמעט יעדעס יאָר ראש השנה דערמאַנט דעם ליסקא רב, אַן עובדא אַדער אַ תורה, און צוגעלייגט אַז פאַר תקיעת שופר איז מסוגל צו רעדן פון צדיקים. פיל מאָל האָט ער בלויז דערמאַנט "דער ליסקא רב איז געווען אַן ערליכער איד".

דער אהל אין אוהעל אויפ'ן ציון הקדוש פונעם ישמח משה זי"ע איידער די קריג